

Lékaři c.k. vojenských vzdělávacích a výchovných ústavů v Hranicích (1856 – 1914).¹

1. Dr. Medicíny a chirurgie, vyšší polní lékař **Gmach Ferdinand**. V Hranicích na Vyšším vojenském vzdělávacím a výchovném ústavu (Východní monumentální budova) ve funkci hlavního lékaře působil v letech 1856-1857. Do Hranic přišel ze stejné funkce ve Vyšším vojenském výchovném ústavu v Brně a odešel v roce 1858, kdy nastoupil funkci hlavního lékaře u pěšího pluku č. 48 v Gross- Kanisza.²
V Jízdní školní eskadroně, která v letech 1856 – 1858 působila souběžně s Vyšším vojenským vzdělávacím a výchovným ústavem a byla umístěna v západní monumentální budově podél silnice do Drahotuš, zabezpečoval od roku 1857 zdravotní péči vyšší ranhojič (ober wundarst) **Johann Lachnit**³
2. Dr. Medicíny a chirurgie, vyšší polní lékař **Nitsche Teodor**. Ve funkci hlavního lékaře Vyššího vojenského vzdělávacího a výchovného ústavu v Hranicích působil v letech 1857-1858. Z Hranic odešel po odstěhování Vyššího vzdělávacího ústavu do Krakova a nastoupil do funkce hlavního lékaře u pěšího pluku č.14 v Linci⁴
3. Dr. Medicíny a chirurgie, štábní lékař **Oppitz Thomas**. Přestěhoval se do Hranic spolu s c.k. Dělostřeleckou akademií z Olomouce v roce 1858, kde zastával funkci hlavního lékaře. Tuto funkci převzal i v Hranicích a vykonával ji do roku 1863, kdy nastoupil funkci hlavního lékaře posádky Timisoara (dnes v Rumunsku)⁵
Zástupce hlavního lékaře v c.k. Dělostřelecké akademii vykonával rovněž od roku 1858 do roku 1863 vyšší polní lékař, Dr. Medicíny a chirurgie **Carl Lehmayer**⁶
4. Plukovní lékař 1.třídy Dr. **Franz Prosser**. Nastoupil funkci hlavního lékaře c.k. Dělostřelecké akademie v roce 1863, v roce 1864 odešel do posádkové nemocnice v Ofenu.
Zástupce hlavního lékaře vykonával v letech 1863 – 1867 vrchní ranhojič **Joseph Grünholz**, nositel Zlaté medaile za statečnost 3. třídy.⁷
5. Plukovní lékař 1. Třídy Dr. **Joseph Haberditz**, nositel rytířského Řádu císaře Františka Josefa (ÖFJO – R)
Funkci Hlavního lékaře c.k. Dělostřelecké akademie vykonával v letech 1864- 1866, odešel v roce 1866 k dělostřeleckému pluku č. 9 ve Vídni.⁸
6. Dr. Medicíny a chirurgie, plukovní lékař 1. třídy **Franz Christ**, nositel rytířského Řádu císaře Františka Josefa (ÖFJO – R). Hlavním lékařem c.k. Dělostřelecké akademie byl v letech 1866-1868. V roce 1868 přešel na funkci hlavního lékaře Vojenské technické akademie ve Vídni.

---

¹ Hlavní lékaři vojenských škol jsou uvedeni tučným písmem a podtrženi.

² Militär-schematismus des Österreichischen kaiserthumes (dále vždy jen MS) 1856 str. 720, 1857 str.706

³ MS 1858 str.799

⁴ MS 1858 str.793

⁵ MS 1859 str. 495, 1860-61 str.665, 1861-62 str.667, 1863 str.665.

⁶ tamtéž

⁷ MS 1863 str.667, 1864 str. 655

⁸ MS 1865 str.657, 1866 str.656

Zástupcem hlavního lékaře c.k. Dělostřelecké akademie byl v roce 1867 ranhojič **Caspar Mislovski (Kašpar Myslovský?)**⁹

7. Dr. Medicíny a chirurgie **Johann Heider**, plukovní lékař 2. třídy. Hlavním lékařem Vojenské technické školy v Hranicích byl ustanoven v roce 1868, funkci zastával do roku 1873. Jeho zástupci byli vyšší lékaři Dr. Medicíny a chirurgie **Alexander Zawadsky**, který na škole učil přírodopis a Dr. Medicíny a chirurgie **Ambrosius Wolfram**, vyučující technickou chemii. V roce 1872 oba vyšší lékaře vystřídali plukovní lékaři 2. třídy Dr.¹⁰ **Josef Urban** a Dr. **Alois Černovický**. Dr. Urban současně vyučoval přírodopis a Dr. Černovický technickou chemii. Oba funkce vykonávali do roku 1881¹¹
8. Dr. Medicíny a chirurgie. **Georg Hassler**, plukovní lékař 1. třídy, nositel Zlatého záslužného kříže s korunou (GVK m. Kr.) Funkci hlavního lékaře převzal ve Vojenské technické škole v roce 1873 a vykonával ji od roku 1875 i ve Vyšší vojenské reálce až do roku 1878, kdy byl přeložen k 7. Moravské pevnostní baterii v Olomouci.¹²
9. Dr. Medicíny a chirurgie **Reimund Grosspietsch**, plukovní lékař 1. třídy. Hlavním lékařem Vyšší vojenské reálky byl v letech 1878-1879. V roce 1879 byl přeložen k pěší divizi č. 36 v Sankt-Austalt¹³
10. Dr. Medicíny a chirurgie, plukovní lékař 1. třídy v záloze **Peter Müller**. Hlavní lékař Vyšší vojenské reálky v letech 1879 - 1880. Současně převzal výuku chemie, Dr. Urban a Černovický vyučovali přírodopis.
11. **Dr. Josef Urban**, plukovní lékař 2. třídy, příslušník pěšího pluku č.73 v Chebu(IR. Nr.73) Hlavní lékař VVR v letech 1880 – 1881. Současně vyučoval přírodopis.¹⁴
12. Dr. **Alois Černovický** byl r. 1881 povýšen na plukovního lékaře 1. třídy a ustanoven do funkce hlavního lékaře VVR .V roce 1888 byl MUDr. Alois Černovický vyznamenán Rytířským Řádem císaře Františka Josefa (ÖFJO – R)¹⁵
Funkci hlavního lékaře VVR zastával do roku 1898, kdy byl v hodnosti vyšší štábní lékař 1. třídy jmenován do funkce velitele posádkové nemocnice č. 15 v Krakově a v roce 1906 v hodnosti plukovník štábní lékař 1. třídy šéflékařem Sborového velitelství č. 1 v Krakově.
Jako jediný z lékařů c.k. vojenských vzdělávacích a výchovných ústavů v Hranicích byl také jmenován čestným občanem města Hranic.¹⁶
Jeho zástupcem se roku 1881 stal Dr. **Jan Hrb**, plukovní lékař 2. třídy. Oba lékaři vyučovali ve VVR přírodopis. V roce 1884 na místo Jana Hrba nastoupil plukovní lékař 2. třídy Dr. **Julius**

---

⁹ MS 1867 str. 690, 1868 str.718

¹⁰ Od roku 1872 byl po absolvování šestiletého univerzitního studia všeobecného lékařství na lékařské fakultě udělován titul MUDr. V c.k. vojenských schematismech se však tento titul neuvádí. Po roce 1872 je u nových lékařů psán titul Dr., nikoliv však před jménem, jako je tomu u starších Dr. Medicíny a chirurgie, ale za jménem, bez uvedení odbornosti. Rozhodl jsem se psát titul Dr. Před jménem a příjmením.

¹¹ MS 1869-70 str.705, 1871 str. 733,1872 str. 572,

¹² MS 1873 str. 534, 1874 str. 554, 1875. str. 558, 1876 str. 610, 1877 str. 600, 1878 str. 556

¹³ MS 1878 str. 620, 1879 str. 635

¹⁴ MS 1881 str. 680

¹⁵ MS 1888 str. 814

¹⁶ MS 1902 str. 1066, 1906 str. 1166, SOA Přerov- Henčlov, archiv města Hranice, seznam čestných občanů Hranic, nedatováno, fotokopie v majetku autora.

Schreicher, před příchodem do Hranic lékař c.k. Posádkové nemocnice.č. 5 v Brně. V roce 1885 ho vystřídal plukovní lékař 2. třídy Dr. **František Červenka** ¹⁷

V roce 1888 byl zástupcem hlavního lékaře VVR jmenován plukovní lékař 1. třídy Dr. **Edwin Hellerung**, když jeho předchůdce Dr. František Červenka byl přeložen k dragounskému regimentu č. 14 v Klatovech. ¹⁸

Již v roce 1889 byl na místo zástupce hlavního lékaře VVR jmenován plukovní lékař 2. třídy Dr. **Wilhelm Wallisch**. ¹⁹ V roce 1892 byl povýšen na plukovního lékaře 1. třídy a z Hranic odešel v roce 1893 k Tyrolskému pluku horských myslivců č. 6 ²⁰ Na pouhý rok ho nahradil plukovní lékař 2. třídy Dr. **Gustav Weil**, vyučující přírodopis

V roce 1895 nastoupil funkci plukovní lékař 2. třídy Dr. **Adolf Marwann (Adolf Marvan?)** Stejně jako hlavní lékař vyučoval přírodopis a zdravotní vědu. ²¹ O rok později byl povýšen na plukovního lékaře 1. třídy. ²²

13. Štábní lékař Dr. **Eduard Kompass**, hlavní lékař VVR. Zástupce hlavního lékaře plukovní lékař 1. třídy Dr. **Ludwig Hoffbauer**. Oba nastoupili do funkce v roce 1898 a vykonávali je do roku 1899. ²³
14. Štábní lékař Dr. **Carl Holy (Karel Holý?)**, nositel GVK s korunou (Zlatý záslužný kříž s korunou), Válečné medaile (Kriegsmedaille) a bronzové jubilejní medaile za odpovědnou službu v ozbrojených silách. (Dále vždy BJM) Nastoupil funkci hlavního lékaře VVR v roce 1899, stejně jako jeho zástupce, plukovní lékař 1. třídy Dr. **Friedrich Hoorn**, nositel GVK i BJM. Službu vykonávali do roku 1901. ²⁴
15. Štábní lékař Dr. **Julius Schwarz**, nositel GVK s korunou a BJM. Funkci hlavního lékaře nastoupil v roce 1901. V roce 1904 byl povýšen na plukovníka štábního lékaře 2. třídy a byl z Hranic přemístěn ²⁵ V roce 1914 byl v hodnosti generála štábního lékaře (Generalstabsarzt) sanitárním šéfem VIII. Armádního sboru v Praze, který měl podřízené útvary v Praze, Benešově, Berouně, Č. Budějovicích, Chebu, Jindřichově Hradci, Plzni a Pisku. ²⁶ V roce 1915 byl ve stejné hodnosti na Vídeňském vojenském velitelství a 28.12.1915 ve Vídni zemřel. Jako příčina smrti je uvedena „válečná epidemie.“ ²⁷ V uváděném dokumentu je také fotografie Dr. Julia Schwarze
Jeho zástupci se stali plukovní lékaři 1. třídy Dr. **Joseph Szendrő** (do roku 1905), nositel BJM) Dr. **Friedrich Hoorn**, nositel GVK s korunou a BJM, který tuto funkci zastával už od roku 1899 a není už uváděn v roce 1903 ²⁸ Místo Dr. Hoorna nastoupil Dr. **Eduard Popper**, nositel BJM ²⁹ a Dr. **Alexander Skutezky (Skutecký?)**, nositel BJM, plukovní lékař 1. třídy ³⁰
16. Štábní lékař Dr. **Eduard Mazel** nastoupil funkci hlavního lékaře VVR v roce 1904. V roce 1910 byl povýšen na plukovníka štábního lékaře 2. třídy. Ve funkci hlavního lékaře VVR zůstal až do

---

¹⁷ MS 1881 str. 680, 1882 str. 697, 1883 str. 759, 1884 str. 775, 1885 str. 810, 1886 str. 810, 1887 str. 813

¹⁸ MS 1888 str.814

¹⁹ MS 1889 str.820

²⁰ MS1893 str.918

²¹ MS 1895 str. 931

²² MS 1896 str. 950

²³ MS 1900 str. 959

²⁴ MS 1901 str. 1014

²⁵ MS 1904 str.1030

²⁶ http://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Korps_der_%C3%96sterreichisch-Ungarischen_Armee

²⁷ http://www.weltkriegsopfer.de/Drucker-Ausgabe-_Print_1_586626.html

²⁸ MS 1903 str. 1024

²⁹ MS 1904 str.1030

³⁰ MS 1902 str. 1027

začátku 1.světové války.³¹ Byl nositelem Bronzové vojenské služební medaile, BJM a Jeho zástupci byli plukovní lékaři 1. Třídy **Dr. Eduard Popper** a **Dr. Alexander Skutezky**, kteří byli v Hranicích rovněž vyznamenáni Vojenským jubilejním křížem. Dr. Alexander Skutezky přešel v roce 1905 na lékaře jízdní kadetní školy, současně je uváděn i jako lékař VVR až do roku 1907. Ve schematismu z roku 1909 je znovu uveden i jako lékař VVR s poznámkou, že je podřízen veliteli jízdní kadetní školy.³² Na funkci lékaře VVR má uváděnu hodnost plukovního lékaře 1. Třídy, u jízdní kadetky plukovního lékaře 2. Třídy.³³ Dr. Poppera vystřídal v roce 1911 plukovní lékař **Dr. Alfréd Weinberger**, nositel vojenského jubilejního kříže³⁴ kterého již v následovném roce nahradil plukovní lékař **Dr. Anton Wach**. Zástupcem hlavního lékaře VVR zůstal až do začátku 1. světové války v roce 1914 Byl nositelem BJM i Vojenského jubilejního kříže³⁵

V letech 1914 – 1918 působila v areálu současných Kasáren gen. Zahálky Rezervní vojenská nemocnice pro východní frontu. Vyšší vojenská reálka i jízdní kadetní škola byly na počátku války, v letech 1914 – 1915, z Hranic dočasně vystěhovány. Na podzim 1915, po částečném přestěhování rezervní vojenské nemocnice blíže k frontě do Haliče, se obě školy do Hranic navrátily, ale ve VÚA Praha se nenacházejí c.k. Vojenské schematismy z let 1914 – 1918. Funkcionáře zmíněných vojenských škol, včetně lékařů, se dosud nepodařilo zjistit.

Lékaři v jízdní kadetní škole

1. **Dr. Josef Urban (1881 – 1885)**

Jízdní kadetní škola byla založena v roce 1878. Ve vojenských schematismech je až do roku 1885 uváděn pouze velitel školy.³⁶

Jméno lékaře školy se v letech 1878-1881 nepodařilo zjistit. Lze však předpokládat, že Dr. Josef Urban v roce 1881 přešel do jízdní kadetní školy na funkci hlavního lékaře z VVR Hranice. Dr. Urban působil v hranických vojenských školách od roku 1872. Ve funkci hlavního lékaře kadetní školy je potvrzen v roce 1885, kdy byl po prvé zveřejněn schematismus jízdní kadetní školy. Vyučoval zde také fyziku, chemii a zdravotní vědu. Tehdy je již uváděn jako plukovní lékař 1. třídy. Ještě v roce 1885 byl přeložen k českému pěšímu pluku č.73 v Praze³⁷

1.5.1901 byl jmenován velitelem posádkové nemocnice č. 19 v Bratislavě³⁸

2. **Dr. Julius Schleicher (1885-1894)** Příslušník posádkové nemocnice č. 5 v Brně. (GSp. Nr.5)

V roce 1885 byl přemístěn z VVR v Hranicích, povýšen na plukovního lékaře 1. třídy a ustanoven do funkce hlavního lékaře jízdní kadetní školy, kde současně vyučoval fyziku, chemii a zdravotní nauku. Později zdravotní nauku, zeměpis a chemii.³⁹

---

³¹ MS 1914 str. 1083

³² MS 1909 str. 1127

³³ MS 1907 str. 1063 a 1070

³⁴ MS 1911 str. 1171

³⁵ MS 1914 str. 1083

³⁶ MS 1880 str. 661,

³⁷ MS 1885 str. 801

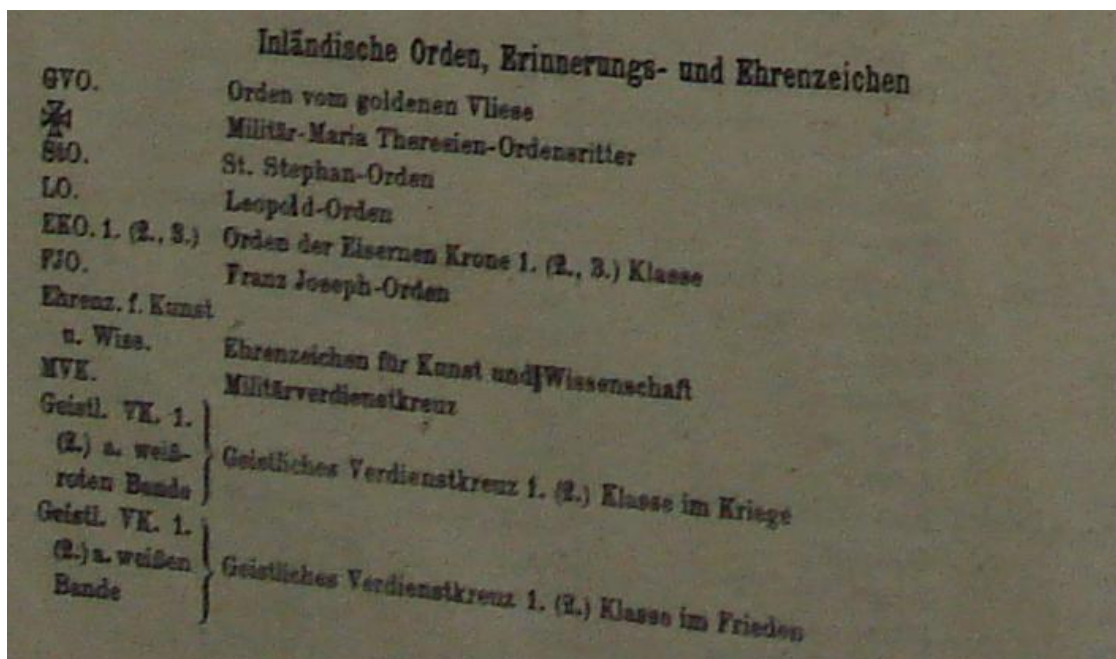
³⁸ MS 1901 str. 1079

³⁹ MS 1887 str. 804, 1888 str. 805,

3. **Dr. Franz Heiek (1895 - 1900)** Funkci hlavního lékaře jízdní kadetky převzal v hodnosti plukovního lékaře 1. Třídy. Byl nositelem Záslužného kříže s korunou (GVK m. Kr.) a BJM.Funkci vykonával do roku 1900 ⁴⁰
4. **Dr. Anton Jerzabek (Antonín Jeřábek?) (1900-1902)** Nositel BJM.Funkci převzal v hodnosti plukovního lékaře 2. Třídy ⁴¹
5. **Dr. Anton Vlach (Antonín Vlach)(1902-1904),** nositel BJM.Funkci převzal v hodnosti plukovního lékaře 1. Třídy. ⁴²

V roce 1904 se stal jeho zástupcem **Dr. Géza Nedeczky z Nedecze**, nositel BJM,plukovní lékař 2. Třídy. ⁴³

6. **Dr.Géza Nedeczky z Nedecze (1905 – 1907)** Funkci převzal v hodnosti plukovního lékaře_2. Třídy. V roce 1907 byl povýšen na plukovního lékaře 1. Třídy a vyznamenán Vojenským jubilejním křížem.⁴⁴
7. **Dr. Alexander Skutezky (1907-1909),** plukovní lékař, nositel BJM a Vojenského jubilejního kříže⁴⁵
8. **Dr. Wilhelm Rudner (1910- 1914)** Plukovní lékař, nositel BJM a Vojenského jubilejního kříže⁴⁶

Doplněk mimo stanovené období :

MUDr. Leo Klein (18.4.1952), 1977 – 1980 posádkový lékař v Hranicích

https://www.fnhk.cz/data/casopis/2008_2.pdf

⁴⁰ MS 1900 str. 991

⁴¹ MS 1902 str. 1021

⁴² MS 1903 str. 1018

⁴³ MS 1905 str. 1033

⁴⁴ MS 1907 str. 1148

⁴⁵ MS 1909 str.1121

⁴⁶ MS 1913 str. 1245